

Postanowienie

Naczelnego Sądu Administracyjnego

z dnia 12 czerwca 2014 r.

I OZ 430/14

UZASADNIENIE

Skład orzekający

Przewodniczący:

Sentencja

Sędzia NSA po rozpoznaniu w dniu 12 czerwca 2014 r. na posiedzeniu niejawnym w Izbie Ogólnoadministracyjnej zażalenia C. K. na postanowienie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 23 stycznia 2014 r., sygn. akt II SAB/Wa 530/13 o oddaleniu wniosku o wyłączenie sędziego w sprawie ze skargi C. K. na beczynność Prokuratora Rejonowego dla Warszawy - Mokotowa w przedmiocie rozpoznania wniosku z dnia 29 maja 2013 r. o udostępnienie informacji publicznej postanawia: oddalić zażalenie.

Uzasadnienie faktyczne

W piśmie procesowym z 28 listopada 2013 r. C. K. (dalej również: wnoszący zażalenie) zwrócił się do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie o wyłączenie sędziego   od udziału w sprawie wszczętej skargą na beczynność Prokuratora Rejonowego dla Warszawy - Mokotowa w przedmiocie rozpoznania wniosku z 29 maja 2013 r. o udostępnienie informacji publicznej.

Uzasadniając złożony wniosek, wnoszący zażalenie stwierdził, że wymieniony sędzia była członkiem składu orzekającego Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, który wydał wyrok w sprawie oznaczonej sygn. akt II SA/Wa 2031/12.

Wnoszący zażalenie wyjaśnił, że sędzia , jako sędzia sprawozdawca w przywołanej powyżej sprawie była do niego - strony skarżącej - od początku niezyczliwie nastawiona, na

co wskazywały m.in. czynione przez nią uwagi na rozprawie. Zdaniem wnoszącego zażalenie, zachodzi również podejrzenie, że sędzia doprowadziła do wydania niekorzystnego wyroku w opisywanej sprawie, ponieważ w trakcie postępowania doszło do zmiany składu orzekającego. Uzasadnienie wydanego w tej sprawie wyroku jest stronnicze oraz zawiera niekorzystną dla wnoszącego zażalenie interpretację przepisów prawa. Jednocześnie wnoszący zażalenie podał, że od wydanego w tejże sprawie wyroku wniósł skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Wnoszący zażalenie wskazał, że wprawdzie osobiście nie zna sędziego ani jej rodziny, lecz uważa, że jego sprawa nie powinna być rozpoznawana przez sędziego, co do którego składane były wnioski o wyłączenie w innych sprawach zawisłych przed Sądem.

W końcowej części wniosku wnoszący zażalenie dodatkowo podał, że zajmuje się obecnie wyjaśnieniem sprawy morderstwa swojego dziadka przez funkcjonariuszy Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego, a w takiej sytuacji służby bezpieczeństwa angażują się w różny sposób, co może również stanowić zagrożenie dla obiektywnego i bezstronnego rozpoznania jego sprawy.

Postanowieniem z 23 stycznia 2014 r. (sygn. akt II SAB/Wa 530/13) Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie oddalił wniosek o wyłączenie sędziego.

W uzasadnieniu orzeczenia Sąd pierwszej instancji stwierdził, między innymi, że główna przyczyna wskazana żądaniu wyłączenia sędziego, to w istocie przyczyna wyłączenia sędziego z mocy prawa ujęta przez ustawodawcę w treści przepisu art. 18 § 1 pkt 6a p.p.s.a. W myśl bowiem tego przepisu, sędzia jest wyłączony z mocy samej ustawy w sprawach dotyczących skargi na decyzję albo postanowienie, jeżeli w prowadzonym wcześniej postępowaniu w sprawie brał udział w wydaniu wyroku lub postanowienia kończącego postępowanie w sprawie.

Zdaniem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, z powyższego przepisu wynika, że rozpoznając wniosek o wyłączenie sędziego, złożony w oparciu o wskazaną przyczynę, w pierwszej kolejności należy dokonać zestawienia i porównania przedmiotu sprawy, czy też spraw, w których sędzia, objęty wnioskiem o wyłączenie, orzekał wcześniej, z przedmiotem postępowania, w toku którego wniosek o jego wyłączenie został złożony. I tak, pod powołaną przez skarżącego sygn. akt II SA/Wa 2031/12 Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie rozpoznał sprawę ze skargi C. K. na decyzję Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu z (...) września 2012 r. nr (...) w przedmiocie odmowy udostępnienia dokumentów. Natomiast przedmiotem kontroli Sądu w sprawie o sygn. akt II SAB/Wa 530/13 jest beczynność Prokuratora Rejonowego dla Warszawy - Mokotowa w przedmiocie rozpatrzenia wniosku C. K. z 29 maja 2013 r. o udostępnienie informacji publicznej.

Jak wskazał Sąd pierwszej instancji, tym samym oznacza to, że w obu sprawach występują zupełnie odmienne przedmioty kontroli sądowoadministracyjnej. Skoro zatem sprawy te nie łączą się przedmiotowo, a tylko tego rodzaju łączność spraw jest warunkiem niezbędnym do zastosowania powołanej przez

skarżącego podstawy wyłączenia, to wniosek w tej części jest niezasadny. Natomiast podnoszona przez skarżącego, jako podstawa wyłączenia, okoliczność sposobu prowadzenia rozprawy przez sędziego Ewę Pisulę-Dąbrowską (sędziego sprawozdawcę oraz przewodniczącego składu orzekającego) w sprawie o sygn. akt II SA/Wa 2031/12, nie uprawdopodobnia w żaden sposób istnienia ustawowych przyczyn wyłączenia sędziego. Należy bowiem zauważyć, że w tym zakresie wnoszący zażalenie jedynie bardzo ogólnikowo opisuje zachowanie sędziego na rozprawie jako potencjalną przyczynę wyłączenia. Nie wskazuje przy tym na czym konkretnie to zachowanie polegało, tzn. jakiego choćby rodzaju uwagi poczynił przewodniczący składu względem stron postępowania. Co więcej, wnoszący zażalenie na sposób prowadzenia rozprawy w sprawie o sygn. akt II SA/Wa 2031/12 powołał się dopiero we wniosku o wyłączenie sędziego złożonym już po wyznaczeniu terminu rozprawy w sprawie II SAB/Wa 530/13. Natomiast w sprawie o sygn. akt II SA/Wa 2031/12, wnoszący zażalenie, reprezentowany przez adwokata, nie zgłaszał powyższych uwag ani w toku rozprawy, ani po jej zamknięciu. W szczególności wnoszący zażalenie nie złożył zastrzeżeń o uchybieniu przepisom postępowania, o których mowa w art. 105 p.p.s.a. W ocenie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, w konsekwencji wnoszący zażalenie nie uprawdopodobnił w jakikolwiek sposób przyczyn wyłączenia, ponieważ odwołując się w tej części wniosku do zachowania sędziego na rozprawie odstąpił od podania przykładu tego zachowania, któryby przyczynę wyłączenia co najmniej uprawdopodobnił (art. 20 § 1 p.p.s.a.).

Z kolei kwestia interpretacji przepisów prawa, czy też prawidłowość wydanego w sprawie II SA/Wa 2031/12 wyroku nie może stanowić skutecznej podstawy wyłączenia sędziego, ponieważ zarzuty w tym zakresie strona powinna podnieść w przysługującym jej środku odwoławczym - skardze kasacyjnej wnoszonej do Naczelnego Sądu Administracyjnego, przy czym, jak wynika z samej treści wniosku o wyłączenie, w sprawie tej strona skorzystała z tego uprawnienia i skargę taką wniosła.

Jak wskazał Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie, czym innym jest instytucja środka odwoławczego, który otwiera stronie możliwość zainicjowania kontroli wydanego w sprawie wyroku przez Sąd drugiej instancji w zakresie postawionych przez stronę zarzutów, a czym innym jest instytucja wyłączenia sędziego, która służy zabezpieczeniu samej prawidłowości przebiegu postępowania przez Sąd i nie stanowi samodzielnego, alternatywnego sposobu zaskarżenia wydanego, po rozpoznaniu sprawy, wyroku.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji, także i okoliczność złożenia wniosku o wyłączenie tego samego sędziego przez innych skarżących, w innych sprawach, nie może być samoistną podstawą wyłączenia w niniejszej sprawie. Wnoszący zażalenie, wskazując na tę przyczynę, jednocześnie nie dostrzega, że wniosek o wyłączenie sędziego dotyczy zawsze konkretnej sprawy, w której jest składany - a jego ocena jest każdorazowo dokonywana z uwzględnieniem jej okoliczności faktycznych, przedmiotu, czy też powiązań sędziego z tą sprawą lub jej stronami. Dlatego też ustawodawca normując instytucję wyłączenia sędziego użył sformułowań o treści: "sąd, w którym sprawa się toczy", "w danej sprawie", czy też "brał udział w".

Odnosząc się zaś do końcowej części uzasadnienia wniosku skarżącego, Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie uznał, że użyte w tej części wniosku przez skarżącego stwierdzenia mają charakter ocenny i nie są w żaden sposób powiązane z niniejszą sprawą, a w rezultacie wykraczają poza granice wniosku o wyłączenie sędziego.

W ocenie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, wskazane przez skarżącego we wniosku przyczyny wyłączenia sędziego [REDACTED] nie stanowią innych okoliczności tego rodzaju, że mogłyby wywołać uzasadnione wątpliwości co do ich bezstronności w niniejszej sprawie (art. 19 p.p.s.a.). Z kolei autorytet moralny sędziego przemawia za wiarygodnością złożonego przez niego wyjaśnienia (oświadczenia), tym bardziej, że prawdziwości tego wyjaśnienia składający wniosek w żaden sposób nie podważył.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł C. K. Wskazał, w szczególności, że zaskarżonego postanowienia nie powinien być wydać sędzia [REDACTED], ponieważ sędzia ten orzekał w sprawie o sygn. akt II SA/Wa 2031/12, w której wydano wyrok niekorzystny dla wnoszącego zażalenie. Postanowienia tego nie powinien być również wydać sędzia [REDACTED] - ponieważ w innym postępowaniu wnoszący zażalenie złożył wniosek o wyłączenie tego sędziego.

Wnoszący zażalenie wskazał, że w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia nie ma informacji o oświadczeniu sędziego. Wynika z tego, że obawy wnoszącego zażalenie były zasadne.

Wnoszący zażalenie podkreślił, że w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia pominięto zarzut współpracy sędziego ze służbami bezpieczeństwa. Udowodnienie faktu tego zarzutu jest niezwykle trudne. Wskazał, że pominięto również zarzut "przynależności sędziego do społeczności Żydów", po czym umieścił szereg uwag o osobach narodowości żydowskiej i podejrzeniu bycia prześladowanym przez te osoby.

Uzasadnienie prawne

Naczelny Sąd Administracyjny zważył, co następuje:

Z treści pism procesowych wnoszącego zażalenie wynika, że jego przekonanie o konieczności wyłączenia sędziego wynika, przede wszystkim, z obawy przed osobami pochodzenia żydowskiego i prześladowaniem przez nie (obawa ta odnosi się także do "komunistów", "środków żydowsko-masońskich" itd.). Taka obawa jest irracjonalna. Nie świadczy o zasadności wniosku o wyłączenie sędziego. Nie oznacza to jednak, że Sąd nie powinien rozpoznać zażalenia w pozostałym zakresie.

W myśl art. 18 § 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2012 r. poz. 270, z późn. zm.; dalej: p.p.s.a.), sędzia jest wyłączony z mocy samej ustawy w sprawach:

- 1) w których jest stroną lub pozostaje z jedną z nich w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy oddziałuje na jego prawa lub obowiązki;

- 2) swojego małżonka, krewnych lub powinowatych w linii prostej, krewnych bocznych do czwartego stopnia i powinowatych bocznych do drugiego stopnia;
 - 3) osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli;
 - 4) w których był lub jest jeszcze pełnomocnikiem jednej ze stron;
 - 5) w których świadczył usługi prawne na rzecz jednej ze stron lub jakiejkolwiek inne usługi związane ze sprawą;
 - 6) w których brał udział w wydaniu zaskarżonego orzeczenia, jak też w sprawach o ważność aktu prawnego z jego udziałem sporządzonego lub przez niego rozpoznanego oraz w sprawach, w których występował jako prokurator;
- 6a) dotyczących skargi na decyzję albo postanowienie, jeżeli w prowadzonym wcześniej postępowaniu w sprawie brał udział w wydaniu wyroku lub postanowienia kończącego postępowanie w sprawie;
- 7) w których brał udział w rozstrzygnięciu sprawy w organach administracji publicznej.

Stosownie zaś do treści art. 18 § 3 p.p.s.a. sędzia, który brał udział w wydaniu orzeczenia objętego skargą o wznowienie postępowania, nie może orzekać co do tej skargi.

Art. 19 p.p.s.a. stanowi, że niezależnie od przyczyn wymienionych w art. 18, sąd wyłącza sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie.

Strona w postępowaniu sądowoadministracyjnym co do zasady nie ma możliwości wpływania na skład sądu. Jedynym wyjątkiem od tej zasady jest wyżej przytoczona regulacja dotycząca wyłączenia sędziego.

Podstawą wyłączenia sędziego nie mogą być jedynie gołosłowne twierdzenia i subiektywne odczucia strony skarżącej. Konieczne jest wskazanie konkretnych okoliczności, czy to wymienionych w art. 18 p.p.s.a., czy to określonych w art. 19 p.p.s.a.

Użyte w art. 19 p.p.s.a. określenie "uzasadniona wątpliwość" oznacza, że chodzi tu o wątpliwość co do bezstronności sędziego, uzasadnioną obiektywnymi powodami. Obowiązek uprawdopodobnienia przyczyn wyłączenia spoczywa na stronie wnioskującej o wyłączenie sędziego. Powinny być to takie przyczyny, które pozostają w związku przyczynowym między ich wystąpieniem, a powstaniem oceny, że prawdopodobne jest, że w danych okolicznościach sędzia może okazać się nieobiektywny. Nie wystarczy więc subiektywne przekonanie, że sędzia nie będzie bezstronny, wywołane np. faktem, że orzekał on już kiedyś w jego sprawie i wtedy wydał niekorzystne dla niego orzeczenie.

Żądając wyłączenia sędziego w trybie art. 19 p.p.s.a. nie wystarczy powołać się na abstrakcyjne przyczyny, które w przekonaniu wnioskodawcy dają podstawę do wyłączenia. Konieczne jest wskazanie konkretnych i uzasadnionych okoliczności, które przemawiają za takim stanowiskiem.

Naczelny Sąd Administracyjny nie dopatrzył się ani we wniosku o wyłączenie sędziów, ani w rozpoznawanym zażaleniu przesłanek, które uzasadniałyby ich wyłączenie. Przesłanką taką nie jest, z pewnością, subiektywne przeświadczenie wnoszącego zażalenie o zasadności złożonego wniosku. Nie jest

nią również niezadowolenie wnoszącego zażalenie, odnoszące się do sposobu prowadzenia innych postępowań sądowych. Faktu współpracy sędziego ze służbami bezpieczeństwa, mającej usprawiedliwić wniosek o wyłączenie sędziego, wnoszący zażalenie nie uprawdopodobnił.

Prawdą jest, że w zaskarżonym postanowieniu nie ma wzmianki o oświadczeniu sędziego. Jednakże, takie oświadczenie zostało złożone i znajduje się w aktach sprawy (karta nr 69). Wynika z niego, że nie ma podstaw do wyłączenia sędziego [REDACTED]

W odniesieniu do zarzutu, że sędzia [REDACTED] nie powinien był uczestniczyć w wydaniu zaskarżonego postanowienia, Naczelny Sąd Administracyjny stwierdza, że jest to zarzut nietrafny. Nie znajduje on uzasadnienia w szczególności w art. 183 § 2 pkt 4 w związku z art. 18 p.p.s.a.

W tym stanie rzeczy, Naczelny Sąd Administracyjny, na podstawie art. 184 w związku z art. 197 § 2 p.p.s.a., orzekł jak w sentencji.